

PUTOVÁNÍ PŘÍRODOU A ČASEM

TERÉNNÍ POZNÁVACÍ HRA

PRO NÁVŠTĚVNÍKY NAUČNÉ STEZKY

TŘISOV - DÍVČÍ KÁMEN - HOLUBOV

Vítáme Vás na trase naučné stezky Třisov - Dívčí kámen - Holubov v CHKO Blanský les. Pro zpestření výletu jsme pro Vás připravili poznávací hru jako netradičního průvodce přírodou.

Jak hra funguje: Na několika zastaveních (u tabulí naučné stezky i mimo ně) Vás čekají úkoly, jejichž řešením získáte písmena do tajenky. S pomocí tajenky rozluštíte číselný kód a odemknete si schránku s návštěvní knížkou a malou pozorností na památku. Schránka je umístěna u vstupu na hrad Dívčí kámen.

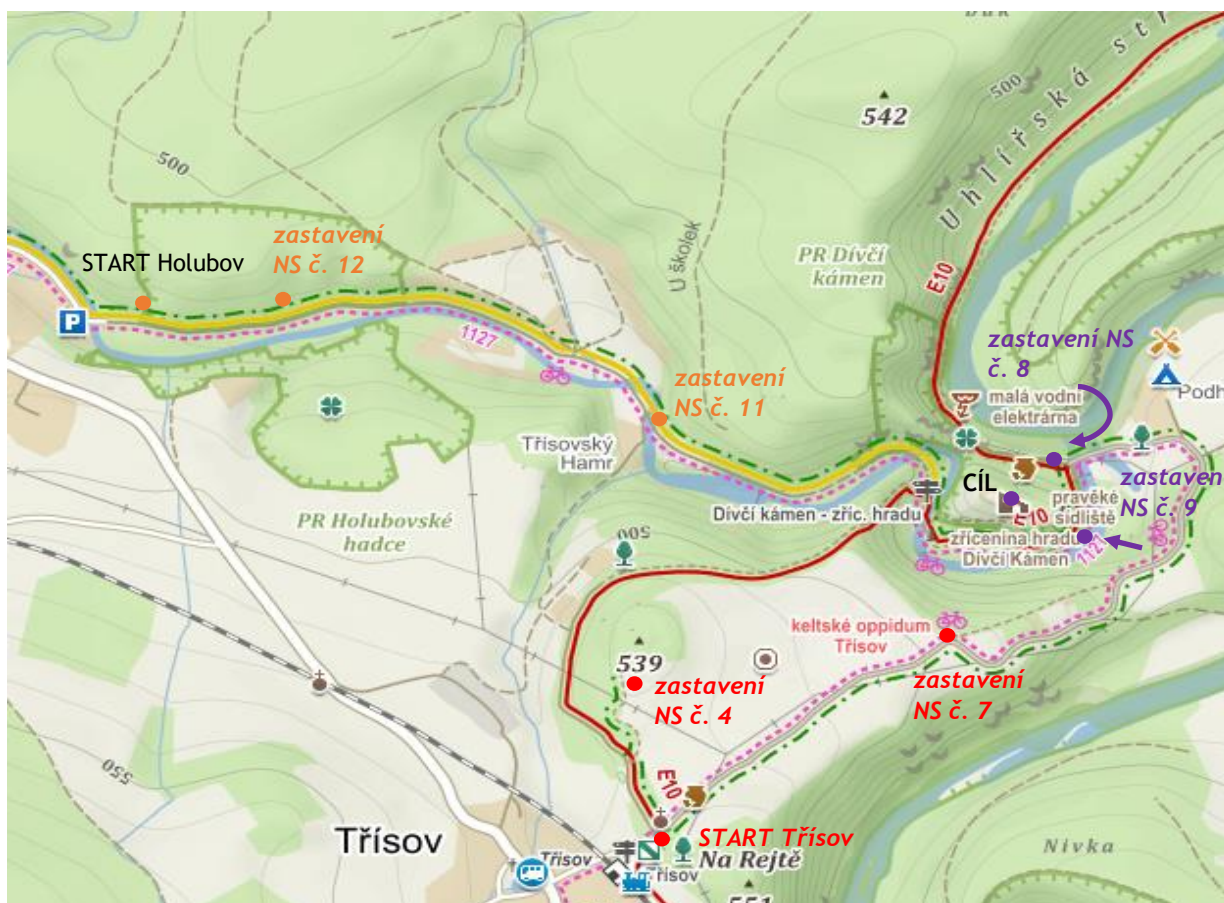
Trasa má dvě varianty - z Třisova a z Holubova. Úkoly na třisovské trase začínají u památné Třisovské lípy. Úkoly na holubovské trase začínají u velké informační tabule na vstupu do přírodní rezervace Holubovské hadce (za betonovým mostkem přes potok).

Terén: převážně zpevněné cesty, s výjimkou prostoru hradu. Na třisovské trase počítejte s výrazným klesáním z výchozího místa do údolí Vltavy a stoupáním na cestě zpět (převýšení více než 100 metrů).
Vhodné roční období: jaro, léto, podzim

Doporučené vybavení na cestu: oděv a obuv do přírody, vodu k osvěžení, něco na psaní, hotovost pro vstup na hrad Dívčí kámen.

Časová náročnost: min. 2 hodiny na jednu variantu trasy.

Přejeme Vám příjemné zážitky.

Zastavení s úkoly:

- jen Třísovská trasa
- jen Holubovská trasa
- společné pro obě trasy

TRASA TŘISOV - DÍVČÍ KÁMEN

- ✎ úkol, jehož řešením můžete získat indicii (písmeno do tajenky)
- 🌀 doplňující informace nebo náměty k pozorování

Naučná stezka začíná ihned za parkovištěm u železniční stanice Třísov. Naše poznávací hra začíná u **ZASTAVENÍ NS č.2**, kde roste mohutný památný strom - **Třísovská lípa**. Pojdme se s ní seznámit zblízka.

- ✎ Na první pohled se podívejte vysoko do koruny, raději z různých stran. Na kolika místech jsou mohutné kmeny lípy sepnuté ocelovými lany nebo řetězy, aby nedošlo k rozlomení?

na jednom - ET

na dvou - IT

na více než dvou místech - ĚT

18,19

Písmenka u správné odpovědi patří do tajenky, můžete si je opsat do prázdného rámečku. Číslo u rámečku označuje pořadí písmen v tajence.

- ✎ Na druhý pohled sklopíme oči k zemi a přidáme trochu fantazie. Najděte podle fotky útvar připomínající krokodýla (hledejte vespod kmene až u země). Kterým směrem se ten „krokodýl“ dívá?

k Třísovu - L

k Holubovu - O

k hradu Dívčí kámen - M

17

- ✎ Jak stará je pravděpodobně Třísovská lípa? Odpověď hledejte na tabuli naučné stezky nad fotografiemi památných stromů Blanského lesa. Pozor - tabule má dvě strany!

jako kaplička, která stojí u ní

jako vesnice Třísov

je tu už od doby keltského osídlení

U

S

K

16

- ✎ Před více než dvěma tisíci lety zde žili Keltové. Keltskou osadu (oppidum) dodnes připomíná dlouhý kopeček (val), který je pár kroků od lípy rozdělen cestou. Dnes je nízký a zarostlý stromy, je to však zbytek něčeho většího z doby Keltů:

hald po těžbě zlata

opevnění keltské osady

výkopů při stavbách domů

U

Z

B

15

Pro nalezení správné odpovědi můžete využít tabuli naučné stezky, text o keltském oppidu, druhý odstavec.

K **ZASTAVENÍ NS č.3** dojdete po červené turistické značce (kolem lípy doleva). U tabule si můžete prohlédnout, jak původně vypadalo opevnění keltského sídla. Pak uhněte doprava úzkou uličkou, kde stávala brána. Hned za ní pokračujte vyšlapanou cestou v trávě (nejprve doleva), sledujte značení naučné stezky. Pod kopečkem na kraji lesa uvidíte tabuli, která náleží k **ZASTAVENÍ NS č.4**. Tady máte dva úkoly:

- ✎ Od tabule NS vidíte do celého prostoru bývalého keltského oppida. Dnes jsou tu louky a dva zalesněné vrcholky. Vrcholek nad vámi (severní) údajně sloužil k náboženským obřadům, na protějším jižním vrcholku sídlila vládnoucí vrstva obyvatel. Jakým slovem se tyto vrcholky označují?

Odpověď najdete přímo v názvu zastavení naučné stezky. Celé slovo se vejde do připravených buněk. Písmeno v zabarvené buňce patří do tajenky:

--	--	--	--	--	--	--	--

14

- ✎ Keltové uměli leccos vyrábět, ve své době byli „technologicky vyspělí“. Co však vyrábět *neuměli*? (Na tabuli NS o tom nic nenajdete...)

keramické předměty	B	☐
papír	R	
železné předměty	E	13

Chcete - li, projděte si celou severní akropoli keltského oppida. Pěšinka vás dovede do prostoru bývalé svatyně, kde pohanští Keltové uctívali své bohy, ukryté v přírodě. Poté se vraťte zpět k Třísovské lípě. Naučná stezka odtud pokračuje směrem k Vltavě.

U **ZASTAVENÍ NS Č.5** si můžete prohlédnout architekturu keltských domů. **ZASTAVENÍ NS č.6** vás upozorní na hluboké údolí Vltavy, do kterého právě scházíte.

Další úkoly budou až u **ZASTAVENÍ NS č.7**. Na této krásné vyhlídce opouštíme prostor keltského oppida a s ním i dobu Keltů.

- ✎ V době Keltů bylo lidských sídel v krajině mnohem méně, než je v současnosti. Kolik keltských oppid se nacházelo kolem toku řeky Vltavy až po její soutok s Labem? (Zjistíte to s pomocí mapky na tabuli naučné stezky.)

devět	A	☐
pět	M	
tři	T	12

- ✎ Před sebou máte výhled se dvěma dominantami. Zříceninu hradu starého cca 700 let a naproti ní skálu, jejíž stáří může dosahovat stovek tisíc let. Abyste se při cestování časem neztratili, zkuste vybrat správnou časovou posloupnost (od nejstaršího po nejmladší):

skála - keltské oppidum - lípa - hrad	K	☐
skála - hrad - keltské oppidum - lípa	O	
skála - keltské oppidum - hrad - lípa	T	11

- ✎ Skála a hrad vystupují před očima jako dva zdánlivé protiklady- přírodní útvar a lidská stavba. Obojí je však ze stejného kamene. Na obou se daří skalním rostlinám a živočichům. Zkuste vypořádat, co je pravda o hradu a o skále (jen jedna odpověď je správná):

mají stejnou barvu	K	☐
na obou vyrůstají nízké stromky	Ě	
povrch skály je méně členitý než stěny hradu	V	10

Pokračovat můžete buď po asfaltové cestě, nebo lesním úvozem, ze kterého se otevírají krásné průhledy na hrad. Dojdete až k **mostku přes Křemžský potok**, těsně před jeho ústím do Vltavy. Při pohledu doleva vidíte na potoce vybudované jezy pro zpomalování vody. Při pohledu dopředu vidíte mohutnou **Dívčí skálu** nad údolím Vltavy. Jděte směrem k ní, dokud nevidíte vlevo pod zalesněným svahem velkou **informační tabuli o přírodní rezervaci Dívčí kámen**. Ta vám pomůže rychle vyřešit následující úkoly:

✎ Jak se nazývá hornina, ze které je tato skála, i menší skála s hradem Divčí kámen?

žula	U	☐
rula	D	☐
bulžník	B	9

✎ Co je to žlutého na povrchu skály? Odpověď (jedno slovo) se vejde do připravených buněk, písmeno v zabarvené buňce patří do tajenky. Náповěda: jde o živý organismus!

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

8

☼ U soutoku Křemžského potoka s Vltavou se setkává několik chráněných území, proto zde vidíte i několik informačních tabulí. Přírodní rezervace Divčí kámen je jen malou částí Chráněné krajinné oblasti (CHKO) Blanský les. Hranici CHKO zde tvoří řeka Vltava. Blanský les je však také zařazen do Evropské soustavy chráněných území Natura 2000. Chráněné území - Evropsky významná lokalita Blanský les zahrnuje navíc i celý tok Vltavy od Českého Krumlova k Boršovu nad Vltavou a některá místa na pravobřeží. Více o tom zjistíte na informační tabuli s názvem „Vltava u Blanského lesa“.

Pokračujte proti proudu Křemžského potoka k ZASTAVENÍ NS č.9. Informační tabule se nachází u malého jezu na potoce.

✎ Uhadněte jméno živočicha, který je vyobrazen na tabuli, a často jej u potoka můžete pozorovat:

Létá nízko nad potokem, na kámen si sedá. Chodí po dně jistým krokem, larvy hmyzu hledá. Jste-li ještě nerozhodní, rýmuje se...

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

7

✎ Na protější straně jezu můžete spatřit úzkou boční komoru, ve které voda nepřepadá kolmo přes hranu. Kteří živočichové díky tomu dovedou překonat jez? Správnou odpověď můžete vybrat s pomocí informací na tabuli:

ryby	T	☐
raci	I	☐
perlorodky	P	6

☼ Cestou na hrad se můžete zdržet v „podhradí“, kde najdete různé zábavně naučné prvky ze dřeva pro děti i pro dospělé.

NA HRADĚ DÍVČÍ KÁMEN vás čekají závěrečné úkoly. První místo s úkolem je na vyhlídkové plošině nad hradním nádvořím.

✎ Namísto bývalé strážní věže tu dnes stojí pokroucená borovice. Může být velmi stará, i když na to nevypadá. Tady se prostě nedá „růst jako z vody“. V koruně borovice uvidíte něco, co měli kdysi Kelové v posvátné úctě. Co to je?

jmelí	S	☐
břečťan	A	☐
žlutý lišejník	D	5

✎ Cestou z vyhlídky zpět na nádvoří zjistěte, co je zabudováno do stěny, kolem které procházíte:

dřevěné kůly	L	☐
přírodní skála	O	☐
železné tyče	S	4

🌀 Zřícenina hradu je nejen historická památka, ale také zajímavé místo pro živočichy a rostliny. Osluněné svahy a škvíry ve zdech vyhovují teplomilným bylinám a hmyzu. Na vlhčích zastíněných místech žijí různé druhy plžů, kterým vápnitá výplň zdiva prospívá při stavbě ulit.

Nyní se vydejte k horní části hradu a obejděte si bývalý palác zleva. Cestou vyřešíte poslední úkoly:

✎ Jak staří Keltové pojmenovali řeku Vltavu? Odpověď najdete na informační tabulce s názvem „Vyhlídka na oppidum“, úplně dole (keltský slovníček). Do připravených buněk patří dvouslovný překlad keltského slova do češtiny:

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3									2

✎ Který dravý pták hnízdí přímo na hradě Dívčí kámen? Odpověď zjistíte na informační tabulce s názvem „Vyhlídka na Dívčí skálu“, nebo hledejte malý obrázek nízko ve zdi u výhledu.

poštolka obecná	R	☐
sokol stěhovavý	K	☐
orel skalní	A	1

Všechny úkoly máte hotové, jak tedy zní tajenka? Tajenkou je odpověď slavného učence na otázku „co je největším darem přírody“. Skládá se ze čtyř slov. Přepište si písmena, která vám vyšla u jednotlivých úkolů, postupujte při tom od posledního úkolu k prvnímu.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Kód k odemknutí schránky s „pokladem“ je na 3 číslice. První číslice je počet slov tajenky, které začínají na stejné písmeno. Druhá číslice je počet slov tajenky, které končí na stejné písmeno. Třetí číslice je počet písmen v nejdelším slově tajenky.

Schránka je uložena u vstupu na hrad Dívčí kámen. Na visacím zámku nastavte kód pod vyznačenou šipkou, číslice zadávejte odshora dolů. Po otevření schránky si berte, prosím, jen jednu věc pro každého člena týmu, zapište se nám do návštěvní knížky. Po dobu otevření schránky neměňte nastavení číselníků na zámku. Po uzavření schránky nejprve uveďte zámek do polohy zavřeno a pak libovolně otočte číselníky, čímž dojde k uzamčení.

Děkujeme 😊

TRASA HOLUBOV - DÍVČÍ KÁMEN

Na této trase jdeme proti směru naučné stezky. Poznávací hra začíná u **INFORMAČNÍ TABULE NA VSTUPU DO PŘÍRODNÍ REZERVACE HOLUBOVSKÉ HADCE** (za betonovým mostkem přes potok).

- Za informační tabulí ve svahu stojí strom pomalovaný červenými pruhy a číslem v bílém poli. Červené pruhy značí hranici chráněného území. Jaký je to druh stromu? Tento druh stromu jako jediný dlouhodobě snáší vlastnosti zdejší půdy...

borovice lesní	ĚT	☐
smrk ztepilý	IT	☐
modřín opadavý	ET	18,19

Písmenka u správné odpovědi patří do tajenky, můžete si je opsat do prázdného rámečku. Číslo u rámečku označuje pořadí písmen v tajence.

- Podivné vlastnosti půdy způsobuje přítomnost hadce. Co to je? Odpověď najdete na informační tabuli.

pozůstatek po těžbě železné rudy	L	☐
vzácná hornina	M	☐
půdní živočich	O	17

- Kvůli hadci je v půdě pro většinu rostlin nesnesitelný přebytek některých minerálních látek (prvků). Jejich názvy najdete na informační tabuli. Ten nejvýznamnější má v názvu háčky a čárky, запиšte si ho ve 2. pádu (koho, čeho je tu moc).

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

16

- *Kořeny rostlin na hadcích přijímají nevyváženou minerální výživu. Zkuste si představit, jak jíte denně hrnec slunečnicových semínek. Nejspíše by se vám z takové dávky udělalo špatně 😞*

Pokračujte dál po naučné stezce k **ZASTAVENÍ č.12**. Cestou možná objevíte některé z rostlin, které jste viděli na fotkách (zvláště pokud jste tu mezi květnem a zářím).

U tabule naučné stezky budete mít dva úkoly, které se týkají rostlin:

- Většina rostlin, které se přizpůsobily životu na hadcích, roste i v jiném prostředí. Jednou z nich je i rostlina, jejíž rodové (první) jméno vzniklo podle toho, že její květy v létě bíle „září“. Tato rostlina se jmenuje:

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

15

- *Přestože tato rostlina roste i mimo hadce, je v jižních Čechách vzácná. Osídluje teplá suchá místa, častěji s vápnitým podkladem.*

- Jiné rostliny se podmínkám výživy na hadcích přizpůsobily natolik, že mimo hadce nemohou žít. Jednou z nich je i kapradina, vyobrazená na informační tabuli. Jmenuje se:

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

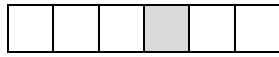
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

14

- *Tuto kapradinu můžete objevit o kus dál u malé skalky, která spadá až k cestě. Je pozorovatelná za každých podmínek, s výjimkou sněhové pokrývky, aniž byste museli opustit cestu.*

Za skalkou území přírodní rezervace končí. Po levé straně borový les vystřídají skály, a poté louka. Jakmile přijdete na **BETONOVÝ MOSTEK PŘES POTOK**, bude čas znovu se zastavit. A pozorovat sílu tekoucí vody...

- ✎ Voda v potoce teče rychle, je to zkrátka živel. Síla tekoucí vody způsobuje, že voda neustále něco tvoří, nebo boří. Co na tomto místě vytvořila (velká) voda v korytě potoka? (Nápověda: teče kolem toho ze všech stran!)

13

- 🌀 Tekoucí voda svou silou také podemílá skálu. Povrch skály má ně některých místech zvláštní barvu. Více o jejím původu zjistíte u zastavení NS č.8 v údolí Vltavy.

Jen pár kroků a budete stát na dalším **MOSTKU U BUDOVY HAMRU**, na jejímž štítu můžete vidět letopočet. Na tomto místě bude krátký úkol:

- ✎ Některé rostliny dovedou vzdorovat hadci, jiné zas tekoucí vodě a její síle. Kolem potoka rostou olše, které dovedou žít s kořeny v tekoucí vodě, ale vyrovnají se i s horšími problémy. Hned první olše vedle mostku přišla o kmen i s korunou, ne však o život. Z čeho začala vyrůstat znovu?

z kořenů	L	☐
z pařezu	A	☐
z leží části kmene	B	12

- ✎ Slovo „Hamr“ označuje někdejší průmyslové zařízení, které využívalo sílu tekoucí vody. K čemu? (Poradí vám informační tabule u **zastavení NS č. 11**, nedaleko za mostkem).

k mletí obilí	HA	☐
k výrobě elektřiny	BE	☐
k pohonu velkého kladiva na výrobu nářadí	ĚT	10, 11

Nyní dojděte až k hradu a kolem něj pokračujte k mostku před **ÚSTÍM KŘEMŽSKÉHO POTOKA DO VLTAVY**. Pokračujte podle instrukcí k trase Třisov - Dívčí kámen, cíl hry bude na hradě.

.....

Tuto hru pro vás připravila Krajská síť environmentálních center Krasec v rámci projektu Oživené stezky. Projekt Oživené stezky je financován Státním fondem životního prostředí ČR na základě rozhodnutí ministra životního prostředí.

Autor hry: Ekocentrum Cassiopeia při Základním článku Hnutí Brontosaurus Forest
Jizerská 281/4, České Budějovice

info@cegy-cassiopeia.cz

www.ekocentrumcb.cz

www.sfzp.cz

www.mzp.cz

